

Nr 1037

av herr Adolfsson

om viss revidering av avtalet mellan svenska staten och Sveriges Radio.

Många människor i vårt land, med säkerhet en överväldigande majoritet, känner i dag stark irritation över radions och televisionens programverksamhet. I många underhållningsprogram, även sådana av familjeprogramkaraktär, utsätts TV-åskådarna för obehagliga överraskningar. Det kan röra sig om stötande uttryck, tal och bilder, som är olämpliga för barn, eller underhållningsinslag, t. ex. sådana som tillkommit genom s. k. sjuk humor, som ej borde ha sänts om god smak och gott omdöme fått råda. I många TV-filmer förekommer också mycket grovt våld, och tendensen tycks vara att de ansvariga på TV blir alltmer toleranta mot de grövsta våldsinslag.

När det gäller nyskriven svensk TV-teater har under senare år givits föreställningar, som antingen varit så till den grad politiskt radikala att de väckt harm och avsky bland stora grupper tittare eller i full frihet och inför landets största publik visat handlingar och beteenden som vanligtvis förbehålls privatlivet. Revyer, kabaréer o. d. i radio och TV innehåller också ofta hämningslös vänstervriden politik eller inslag som bara för några år sedan ansågs "såra tukt och sedlighet". De politiska lustigheterna skulle till nöds kunna uthärdas om de präglades av humor och verkligen vore underhållande, men så är det ej i regel utan endast undantagsvis. Det kan ifrågasättas om televisionen och radion är på väg att bli en arena för en ganska stor grupp författare och artister som förmodligen skulle ha svårigheter att samla publik på andra scener. Man måste därmed ställa sig frågan om Sveriges Radio/TV håller på att bli en försörjningsinrättning för en grupp människor, som utan tillträde till dessa media skulle bli tvungna att livnära sig på samma sätt som den svenska allmänhet, som de dagligen och stundligen retar. Ingen vill att de skall sakna inkomstmöjligheter, men sådana bör enligt min mening beredas dem utanför Sveriges Radio/TV.

Vänstervridningen breder ut sig även i annan programverksamhet, exempelvis i nyhetsförmedling och "kritiska" samhällsprogram. Därvid kan man på goda grunder ifrågasätta om objektivitet tillämpas. Naturligtvis hävdar reportrar och andra medverkande att de är objektiva, men det ges varje dag många exempel på den politiska ensidigheten. Man märker med lätthet den subjektivt positiva inställningen till nästan allt av politiska vänsterriktningar, demokratiska eller totalitära, och lika lätt märker man den klara, ibland övertydliga distansen till andra politiska meningsriktningar, t. ex. de s. k. borgerliga.

Båda dessa företeelser — den mestadels genant dåliga standarden i underhållningsprogram och den klart märkbara slagsidan i samhälls- och politiska program — innebär enligt min mening klara avsteg från gällande avtal mellan svenska staten och Sveriges Radio, liksom från Sveriges Radios allmänna programregler.

I de allmänna programreglerna för Sveriges Radio, utgivna den 15 maj 1968, sägs bl. a. under "Övriga allmänna regler":

Vid programmens utformning har bolaget bl. a.

att sakligt, opartiskt och i lämplig form meddela upplysning om nuets händelser och lämna allmänheten orientering rörande viktigare kultur- och samhällsfrågor ävensom stimulera till debatt kring sådana frågor,

att i skäligen omfattning tillgodose olika intresseriktningar inom religion, musik, teater, konst, litteratur och vetenskap samt

att skänka god förströelse och underhållning.

Vidare framhålls i föreskrifterna:

En avgörande skillnad mellan rundradion och pressen är, att Sveriges Radio i stort sett är ensam på sitt område, medan det på pressens område förekommer ett stort antal organ som företräder de mest skilda åsiktsriktningar. Inom pressen regleras balansen mellan olika åsiktsriktningar genom diskussion och konkurrens mellan olika pressorgan. Inom rundradion måste denna balans skapas genom särskilda åtgärder från Sveriges Radios sida.

Med hänsyn härtill blir kravet på opartiskhet av fundamental betydelse, en huvudregel för all programverksamhet och en nödvändig förutsättning för att allmänhetens förtroende för Sveriges Radio skall kunna bevaras.

Som tidigare angivits måste Sveriges Radio, trots sin opartiskhet, ta en bestämd ställning i vissa frågor. Detta gäller först och främst de demokratiska värdena.

Ett grundläggande uttalande gjordes av Radiotjänsts styrelse den 11 mars 1948. Styrelsen beslöt på förekommen anledning uttala, att Radiotjänst uppfattar försvaret av de demokratiska värdena som en av sina främsta uppgifter. I praktiken innebär detta, att upplysning om tanke- och yttrandefrihetens betydelse har sin givna plats i programmet. Opinionsriktningar, vilkas verksamhet riktar sig mot demokratin, sådan denna uppfattas inom västerländsk kultur, får icke ensidigt komma till tals och får icke lämnas oemotsagda. Vidare bör tillses, att försätlig propaganda mot demokratin icke insmyger sig i till synes opolitiska programpunkter.

En fri och offentlig argumentering i de politiska huvudfrågorna är demokratins bästa försvar. I överensstämmelse härmed ämnar Radiotjänst icke nu göra någon ändring i hittillsvarande praxis, som innebär att alla politiska riktningar av betydelse har möjlighet att delta i radions politiska debatter.

Detta uttalande skall enligt styrelsens beslut den 27 augusti 1958 fortfarande gälla samt utsträckas till att gälla även televisionsprogram.

På liknande sätt fastslog programledningen 1948, att radion har skyldighet att hävda den västerländska demokratins grundprinciper, särskilt dess krav på rättssäkerhet samt tanke-, yttrande- och församlingsfrihet.

Ett särskilt problem är emellertid i vad mån odemokratiska riktningar

skall åtnjuta samma rättigheter i rundradion som demokratiska riktningar. Huvudregeln måste vara, att de odemokratiska riktningarna endast i undantagsfall får komma till tals och att deras uttalanden därvid icke får lämnas oemotsagda. Vidare kan Sveriges Radio låta demokratiska riktningar framträda i program, hävda de demokratiska värdena och kritisera övergrepp mot dessa utan att därför ge odemokratiska riktningar motsvarande möjligheter att framträda eller rätt till försvar eller motkritik. Frågan om rätten för odemokratiska riktningar med representation i riksdagen att delta i rundradions valprogram och andra program av politisk karaktär avses skola upptas till behandling i särskild ordning.

Ett praktiskt resultat av ovan gjorda citat kommer till synes inför de allmänna valen, då kraven på balans mellan olika meningsriktningar inom politiken beaktas mycket noga. Då utmäter Sveriges Radio/TV i samarbete med partierna rättvist den tid — i minuter och sekunder — som får förfogas av varje parti. Under mellanvalsperioderna tycks alla regler och krav på balans vara satta ur spel. Regeln att "de odemokratiska riktningarna endast i undantagsfall får komma till tals och att deras uttalanden därvid icke får lämnas oemotsagda" tillämpas uppenbarligen ej. Någon annan förklaring står inte att finna till varför man låter icke-demokratiska meningsriktningar få så fritt spelrum.

Utvecklingen under senare år har varit så tydlig att man här liksom på andra områden kan tala om manipulering och indoktrinering. Folk har numera blivit så vana vid den politiska vänstervridningen att de sannolikt finner det lönlöst att reagera mot den. När det gäller underhållningsprogram så skall det till särdeles utmanande inslag innan den s. k. klagomuren vid Sveriges Radio/TV besvärar. Icke desto mindre är dessa företeelser oacceptabla för den stora "tysta majoriteten" i vårt land. Avsaknaden av reaktioner från allmänheten torde mera bero på resignation än på mätbara åsiktsförskjutningar.

Det är tydligen svårt att i monopolföretaget Sveriges Radio/TV åstadkomma den opartiskhet och balans som avtal och programregler talar om. Ökad frihet i etern skulle kunna skapas om man möjliggjorde konkurrens mellan fristående TV- och radioföretag, vilket skulle ge publiken större valfrihet och balans i programutbudet. I avsaknad av sådan konkurrens för närvarande och med beaktande av vad i motionen anförts hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att avtalet mellan svenska staten och Sveriges Radio revideras, så att garantier skapas för att åtminstone en kanal såväl i radio som i TV helt befrias från ensidig politisk propaganda, program med grova våldsinslag och underhållningsprogram, som ej fyller reglernas krav att ge i bästa mening "god förströelse och underhållning".

Stockholm den 26 januari 1972

TAGE ADOLFSSON (m)